

§ 7 Verksamhetsplan 2018 för äldrenämnden

Dnr 1.2.2-934/2017

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden fastställer verksamhetsplan och budget 2018 inklusive bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Äldrenämnden redovisar omslutningsförändringar om 35,4 mnkr till kommunstyrelsen.
3. Äldrenämnden beslutar om en minskning av det ekonomiska stödet till Stiftelsen Stockholms Läns Äldrecentrum med 1,5 mnkr på grund av överföringen av två tjänster som koststrateger till äldrenämnden.

Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2017-12-07.

Enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning ska samtliga nämnder upprätta en verksamhetsplan för det kommande året, med utgångspunkt från den budget som kommunfullmäktige fastställt. Kommunfullmäktige har beslutat att tilldela äldrenämnden 177,8 mnkr netto för 2018 års verksamhet vilket är en ökning om 9,5 mnkr i jämförelse med föregående år.

För att kommunstyrelsen ska kunna följa upp och granska nämndernas verksamhetsplaner har stadsledningskontoret utfärdat kompletterande anvisningar som nämnderna ska följa vid utformningen av verksamhetsplanen. Verksamhetsplanen riktas därmed till både äldrenämnden och kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktiges budget är stadens övergripande styrdokument för verksamhetsåret. Kommunfullmäktige har i budget 2018 fastställt fyra övergripande inriktningsmål: ett Stockholm som håller samman, ett klimatsmart Stockholm, ett ekonomiskt hållbart Stockholm och ett demokratiskt hållbart Stockholm.

Kommunfullmäktige har också formulerat ett antal mål för verksamhetsområdet. Indikatorer har fastställts som ska följas upp

under året och specifika aktiviteter har angetts som ska genomföras för att säkerställa att målen nås. Äldrenämnden anger därför i sin verksamhetsplan för 2018, utifrån kommunfullmäktiges mål, egna mål för respektive verksamhetsområde och årsmål för indikatorerna samt egna indikatorer och aktiviteter.

Yrkanden

Ordföranden Torun Boucher (V), ledamoten Mirja Räihä m.fl. (S) och ledamoten Eivor Karlsson m.fl. (MP) samt med stöd av ersättaryttranden från Erik Vallström (Fi) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Erik Slottnér (KD) yrkar bifall till eget förslag till beslut.

Ledamoten Dennis Wedin m.fl. (M) yrkar bifall till eget förslag till beslut.

Tjänstgörande ersättaren Johan Hjelm (L) yrkar bifall till eget förslag till beslut.

Ersättaren Alfred Askeljung (C) anmäler eget ersättaryttrande..

Beslutsgång

Ordföranden Torun Boucher (V) finner att det finns fyra förslag till beslut: ett gemensamt förslag från (V), (S) och (MP) med stöd av ersättaryttrande från (Fi) samt tre förslag till beslut: från (KD), (M) och (L) var för sig och ett ersättaryttrande från (C).

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslöt utan omröstning enligt förvaltningens förslag till beslut som stöddes av (V), (S) och (MP) med instämmande av ersättaryttrande från (Fi).

Reservation från (KD):

Vice ordföranden Erik Slottnér (KD) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag till beslut enligt följande:

”Vi Kristdemokraterna yrkar att äldrenämnden beslutar

- att avslå förvaltningens förslag till beslut
- att förvaltningen ges i uppdrag att återkomma till nämnden med en verksamhetsplan i överensstämmelse med vad som anförs i detta förslag till beslut samt i enlighet med

- Kristdemokraternas budgetreservation i
kommunfullmäktige och
- att därutöver anföra följande:

Äldreomsorgen ska präglas av personligt inflytande, individualisering, trygghet och respekt. Respekten för äldre människors integritet och självbestämmande kräver att valfrihet präglar utformningen av det stöd som ges. Värdighet och trygghet ska vara utgångspunkten. Äldreomsorgens kvalitet ska vara hög i alla delar av staden.

De flesta äldre lever friska under en stor del av sin ålderdom och vill klara sig själva. Men det finns också ett stort antal äldre som i olika utsträckning behöver omsorg och vård. En av stadens huvuduppgifter är att ge stöd till äldre som är i behov av hjälp. Staden ska arbeta för ökad trygghet för äldre genom uppsökande och förebyggande arbete. Likaså är viktiga fokusområden för omsorgsverksamheterna att skapa livskvalitet för de äldre genom vardagsrehabilitering och genom ett rikt socialt innehåll i verksamheten. För att säkerställa att den enskildes behov tillgodoses ska äldreomsorgen ha ett gott samarbete med landstingets hälso- och sjukvård.

Kommentarer beträffande KF:s mål för verksamhetsområden

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Beträffande Strategin för en äldrevänlig stad vill vi framföra följande:

Strategin för en äldrevänlig stad är inte en färdig strategi. Men med reservation för att vi inte känner till exakt vad strategin kommer att innehålla finns det skäl att anta att den kommer att vara väsentligen annorlunda än ”ett program för framtidens äldreomsorg”. De fokusområden som lyfts i underlaget och som utgår från WHO:s definitioner på en äldrevänlig stad berör knappt omsorgssidan.

Begreppet ”program för framtidens äldreomsorg” leder tankarna till ett genomtänkt och sammanhållet program för stadens äldreomsorg, där förebyggande verksamhet, hemtjänst, boende, hemsjukvård och även samverkan med landstinget finns som naturliga och sammanhållande delar. Det ter sig inte sannolikt att detta kommer att vara fokus för strategin för en äldrevänlig stad.

Idén att ta fram en strategi för en äldrevänlig stad är lovvärd. Staden behöver bli bättre anpassad för alla äldre, såväl de som har

äldreomsorg som de som inte har det. Livsvillkoren för alla äldre – även dem som inte har äldreomsorg - behöver uppmärksammas mer.

Att ta fram en strategi för en äldrevänlig stad står inte i konflikt med, men kan heller inte ersätta, ett program för framtidens äldreomsorg. Därför bör arbetet med ett sådant program återupptas. Ett sådant program kan innebära en mer sammanhållen omsorgskedja och långsiktig planering för hur vi ska hantera en ökande åldrande befolkning. I det arbetet ska fler äldre involveras.

Frågan om samverkan med landstinget saknas i princip helt. Detta ter sig svårbegripligt, i synnerhet eftersom landstingets ansvarsområden sjukvård och kollektivtrafik är avgörande för en värdig och bra ålderdom. Även om staden inte har rådighet över dessa områden måste arbetet med en äldrevänlig stad självklart innefatta dialog och samverkan med landstinget.

Analysen av inkomstfördelning är tunn och måste kompletteras med uppgifter som inte finns i hållbarhetskommisionens rapporter. En fråga som är av avgörande betydelse för många personer när de tänker på sitt åldrande är pensionerna. Pensionerna – förvisso en statlig fråga - påverkar naturligtvis frågan om vilken levnadsstandard, service osv som man kan rimligtvis förvänta sig som äldre oavsett inkomst, och vad som bör kunna variera utifrån betalningsförmåga.

Anhörigperspektivet saknas helt, vilket också är förvånande med tanke på att många av de anhöriga själva är äldre. Det är anmärkningsvärt att situationen för kvinnor som utför informell omsorg åt personer *utanför* det egna hushållet tas upp men inte situationen för dem som vårdar anhöriga. Inte minst med tanke på att det finns en stark jämställdhetsaspekt på de anhörigas situation borde denna aspekt ha lyfts fram tydligare.

Arbetet mot åldersdiskriminering är viktigt för en äldrevänlig stad. Trots en mycket ambitiös retorik från majoritetens sida i frågor som rör diskriminering och mänskliga rättigheter konstaterar vi att stadens faktiska arbete mot åldersdiskriminering inte är särskilt omfattande. Staden måste bland annat öka möjligheterna för äldre arbetstagare att stanna kvar i arbetslivet.

Beskrivningen av den kommande processen med strategin är mycket tunn. Det behövs en tydligare färdplan framåt.

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Vi vill i sammanhanget göra ett medskick inför det fortsatta utredningsarbetet att ta höjd för det redan existerande och ökande behovet av enstaka möblerade rum på stadens boenden för de äldre som behöver vård i livets slut, palliativ vård. Vid en förväntat kort återstående levnadstid är det rimligt att äldre som så önskar kan flytta in i ett vård- och omsorgsboende (även stadsövergripande profil- eller intressentboende) utan att behöva byta från sitt ordinarie boende till vård- och omsorgsboendet. För att öka tryggheten för äldre personer vill Kristdemokraterna införa en äldreboendegaranti. Det innebär att personer över 85 år och som känner oro, otrygghet eller ensamhet har rätt att få plats på ett äldreboende.

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

I ett ärende till äldrenämnden i maj 2017 redovisar förvaltningen för att det inkommit 62 stycken ansökningar om medel för ungdomsbesök på vård- och omsorgsboenden 2017. Verksamheterna får endast 44 procent av ansökt belopp. En utvärdering som Äldrecentrum gjort på uppdrag av förvaltningen visar att samtliga inblandade parter – de äldre, personalen och ungdomarna – är nöjda med dessa besök. Vi vill öka anslagen till dessa besök.

1.6

Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

En väl utvecklad hemtjänst ska enligt vårt förmenande underlätta för personalen så långt det är möjligt. Därför vill vi kristdemokrater införa möjligheten till nyttoparkeringstillstånd för hemtjänstpersonal som av sin arbetsledning bedöms behöva ett sådant. Bilen är ett viktigt verktyg för hemtjänstpersonal, framförallt när arbetsschemat innebär långa resor mellan de äldre. Hemtjänstens personal ska fokusera på god vård och omsorg, inte att hitta parkeringsplatser eller parkeringsautomater.

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

Beträffande kompetensutveckling riktade till specialiserade hemtjänstgrupperna och beställarenheterna, vilken planeras för

2018, så vill vi göra ett medskick att den ska komma samtliga utförare oavsett driftform tillgodo.

Beträffande ”Tryggt mottagande i hemmet” som kommer att fortsätta utvecklas under 2018 så vill vi påpeka följande: Vi anser att det är bra att det görs stora ansträngningar för att först och främst säkerställa att den äldre upplever en trygg hemgång efter slutenvård. Om vi därutöver når resultatet att antal återinskrivningar och behov av hemtjänstinsatser minskar är det välkommet.

I ärendebeskrivningen saknar vi redovisningen av ett antal detaljer som vi anser är viktiga att ta med i planen för utvecklingsarbetet. Vi vill att projektet belyser vad som händer då den äldre går från slutenvård till korttidsboende för att därefter återvända till hemmet och eventuell hemtjänst och hur rollfördelningen i det scenariot ser ut. Vi vill likaså få utrett hur man säkerställer rättssäkerheten och likställdheten i biståndsbedömningen då det torde vara logiskt att undersköterskorna i stadsdelens team och biståndsbedömare kommer att ha ett nära samarbete. Därutöver anser vi att det är viktigt att i projektet säkerställa en trygg läkemedelsanvändning genom att betona vikten av kontakten med föreskrivande läkare.

Förutsättningar för en jämställd och likvärdig biståndshandläggning

Hemtjänsten har utvecklats från att vara till stora delar inriktad på hjälp i hushållet till att bli en alltmer kvalificerad tjänst som ger vård och omsorg till ibland svårt sjuka personer i deras hem och som förutsätter både medicinsk- och omsorgskompetens hos personalen. Utgångspunkten i en bra hemtjänstverksamhet ska vara att omsorgen bygger på den äldres behov och på en bra relation mellan den äldre och personalen hos utföraren. Den äldre ska ha valfrihet att välja både utförare av beviljad hemtjänst och själva innehållet i tjänsterna. Personalen ska ha hög kompetens och kunskap om den äldres livssituation och önskemål, så att omsorgen blir flexibel, ges med inlevelse och professionellt kunnande för ökat välbefinnande för den äldre.

Kristdemokraterna vill fortsatt utöka valfriheten för val av servicetjänster och socialt stöd inom hemtjänsten så att den enskilde enkelt kan välja vilken typ av tjänster han eller hon vill ha hjälp med, inom den beviljade tidsramen. Vi vill också införa en generösare biståndsbedömning med hänseende till antalet beviljade timmar inom hemtjänsten och avsätter 40 Mkr för ändamålet i vår budget.

Ickevalsalternativet inom stadens hemtjänst är per definition egen regi. Det borde finnas ett annat system att fördela

ickevalsalternativet inom hemtjänsten. En äldre som är bosatt i en annan kommun och som under begränsad tid vistas i Stockholm har rätt till hemtjänst här. Vi vill omgående införa valfrihet för dessa äldre, så att de inte per automatik hänvisas till stadens hemtjänst i egen regi. Vi vill säkerställa att äldre som tidigare omhändertagits av släkt och vänner och som ställs inför omfattande omvårdnadsbehov ska kunna beredas plats på omsorgsboende utan föregående hemtjänstinsatser. De nya reglerna för intagning till servicehus innebär att vissa personer över 65 år, som tidigare fått plats på servicehus, idag inte längre bereds plats. Det är personer över 65 år med psykiska funktionsnedsättningar, missbruksproblematik eller som befinner sig i hemlöshet. Som vi redan påpekat i vårt särskilda utlåtande i ärendet ”Rapportering ej verkställda beslut” är det viktigt att äldrenämnden tar höjd för behovet av äldreboende för denna grupp och tar med detta i planeringen för framtida äldreboenden.

Mat och måltider

Måltidsupplevelsen inom stadens boenden är viktig. Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna kontinuerligt se över hur maten inom äldreomsorgen kan förbättras ytterligare så att maten är god och näringsrik och måltidsupplevelsen är lustfylld. Den enskilde ska ha möjlighet att påverka vad som serveras.

Den kunskap och dokumentation som redan finns inom staden vad gäller betydelsen av en näringsriktig och god mat inom äldreomsorgen ska tillvaratas.

Vi vet att undernäring bland äldre är en dold sjukdom. Alltför många äldre får inte i sig den näring de behöver trots att levererad mat håller hög kvalitet. Ensamheten vid måltidssituationen kan vara en bidragande faktor. Kristdemokraterna vill att det fortsatt ska vara möjligt att få hjälp med matlagning i hemmet istället för matlådor.

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

Ett av nämndmålen under denna rubrik är att äldreförvaltningen ska föra en kontinuerlig dialog med privata utförare av äldreomsorg.

Vackert så. I sammanhanget kan vi dock inte bortse från det hot som finns i form av SOU 2016:78 och där regeringen kommer att förelägga riksdagen ett reviderat beslut om vinstbegränsning i välfärden. Även ett sådant reviderat beslut riskerar att kraftigt begränsa antalet privata utförare inom äldreomsorgen. Med en åldrande befolkning och många nytillkomna utlandsfödda som

behöver komma in på arbetsmarknaden och när det behövs bra äldrevård och skolor, är receptet inte mindre valfrihet och mångfald i utbudet, utan mer. Mångfald och valfrihet är det som driver på kvaliteten, inte att begränsa företagets verksamheter. Det är dags att tala om problemen med ”förluster i välfärden” istället för ”vinster i välfärden” och utökade kvalitetskontroller och sanktioner mot välfärdsföretag och kommunala verksamheter som inte sköter sig. Några av regionens bästa utförare är privata. Privata aktörer har länge efterfrågat högre och tydliga kvalitetskrav och de kraven ska givetvis även gälla offentlig verksamhet. Att det finns offentliga verksamheter med återkommande underskott och ineffektivitet nämns sällan eller aldrig i sammanhanget. Mer rationellt vore därför att överväga förlustförbud inom det offentliga. En vinstbegränsning enligt utredningens förslag skulle ha långtgående konsekvenser, särskilt för mindre företag. Redan när utredningen tillsattes såg de små omsorgsföretagen hur bankerna blev ovilliga att låna ut pengar till expanderande eller till företag som ville nystarta. Idag vågar många välfungerande och uppskattade välfärdsföretag inte investera eller expandera trots att det finns stort behov av exempelvis äldreboenden i Stockholm. Kristdemokraterna i Stockholms stadshus är oroliga för att en vinstbegränsning kommer att hämma företagande och valfrihet samt skapa otrygghet och osäkerhet hos alla stockholmare som har gjort aktiva val av skola, vård och omsorg.

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

Det är först på senare år som det börjat uppmärksammas att äldre kvinnor utsätts för våld. Samhällets syn på äldre människor är förmodligen en bidragande orsak till att problemet länge varit osynligt i den offentliga debatten. I många sammanhang betraktas äldre som en homogen grupp, där den utmärkande egenskapen är just åldern. I stället för att ses som män och kvinnor ”blir” personerna sin ålder, så kallad ålderism. Detta riskerar bland annat att leda till att sexuella övergrepp osynliggörs.” En ny studie av forskaren Madeleine Sundström vid Nationellt Centrum för kvinnofrid, NCK, visar att stödinsatser vid utsatthet för våld idag är otillräckliga och ibland obefintliga för kvinnor äldre än 65 år. Ett kompetent och respektfullt bemötande hos de olika aktörer som kommer i kontakt med våldsutsatta äldre kvinnor är viktigt. Lika viktigt är att personalen genom ett lyhört förhållningssätt upptäcker tidiga tecken på att allt inte står rätt till och förmår agera utifrån det. Ofta är problematiken hos äldre kvinnor av speciell art eftersom de känner att de får skylla sig själva eller för att de tycker

det är jobbigt att prata om exempelvis sexuellt våld. Utbildning är i sammanhanget viktig för att personalen ska våga fråga om våld.

I övrigt hänvisar vi till Kristdemokraternas budgetreservation 2018.”

Reservation från (M):

Ledamoten Dennis Wedin m.fl. (M) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag till beslut enligt följande:

”Vi Moderaterna yrkar att äldrenämnden beslutar

- att avslå äldreförvaltningens förslag till beslut,
- att förvaltningen ges i uppdrag att återkomma till nämnden med en verksamhetsplan i överensstämmelse med vad som anförs i detta beslut samt i enlighet med Moderaternas budgetreservation i kommunfullmäktige,
- att därutöver anföra:

Stockholm står inför stora utmaningar när det gäller äldreomsorgen. Antalet personer som är över 65 år förväntas framöver kraftigt att öka. Äldre med beslut om vård- och omsorgsboende kommer bli så pass många fram till 2040, att behovet av vård- och omsorgsboende beräknas öka med 39%, över 2 000 platser. Medan behovet av äldreomsorg kommer att öka, kommer också behovet av kompetent personal öka.

En stor problematik föreligger idag kring biståndsbedömningen i staden. Den har blivit mer restriktiv under mandatperioden, och det finns påfallande skillnader mellan stadsdelarna. I exempelvis Hägersten-Liljeholmen fick 28 procent av ansökningarna till vård- och omsorgsboende avslag och 88 procent av ansökningarna till servicehus. Detta kan jämföras med Rinkeby-Kista där endast 7 procent fick avslag till vård- och omsorgsboende.

För att stärka äldreomsorgen vill Moderaterna reformera biståndsbedömningen. Moderaterna vill blanda annat att ett kvalitetskontrakt som ska garantera en gemensam vårdplanering och uppföljning av insatser införs. Inom ramen för kontraktet ska äldre erbjudas en kontaktperson som ansvarar för den äldres behov, insatser, uppföljning och eventuell hantering av omprövning gällande biståndsbeslut.

Det krävs en mer effektiv, likvärdig och rättssäker biståndsbedömning inom äldreomsorgen. Moderaterna vill därför genomföra en centralisering från stadsdelarna. Moderaterna vill även säkerställa en boendegaranti från 85 års ålder. Det är önskvärt med en blocköverskridande överenskommelse om biståndshandläggningen.

För att kunna erbjuda en omsorg av hög kvalitet ska hemtjänsten tydligt delas upp i två delar baserat på biståndsbeslut – omsorg och hemservice. Det innebär att personen ansöker om omsorg och hemservice var för sig. Vidare vill Moderaterna satsa på äldrevårdar. Aspiranter vid jobbtorgen bereds utbildning och praktikplatser inom äldreomsorgen. Arbetet med detta ska fortsätta 2018. Äldrenämnden ska arbeta för att utveckla praktiksamordning för studenter.

Det är anmärkningsvärt att S-majoritetens kommunaliseringar av välfungerande vård- och omsorgsboenden fortsätter, trots det stora behovet av fler aktörer som kan bidra med nya idéer och effektiviseringar inom äldreomsorgen. Detta försämrar inte bara valfriheten för äldre, utan är också dyra kommunaliseringsprocesser för stockholmarna.

Moderaterna vill se en ökad samverkan mellan hemtjänst och landstinget genom exempelvis möjlighet till frivillig läkarundersökning i hemmet samt fler och effektivare läkemedelsgenomgångar för de äldre. För att minska risken för felmedicinering ska hemtjänsten, genom fullmakt från kunden, få tillgång till läkemedelsregistret. Detta ska prövas i projektform.

När allt fler väljer att bo hemma samtidigt som antalet äldre ökar behöver hemtjänsten fortsätta att utvecklas och anpassas för att möta det varierande behovet av insatser. Moderaterna föreslår utökade möjligheter till profilhemtjänst mot målgrupper med särskilda behov. Det kan handla om exempelvis funktionsnedsättning, demenssjukdom med mera. Vidare ska det vara möjligt att få hjälp med utförande av avlastande tjänster genom att införa serviceassistenter. Det ska också vara möjligt för kunden att komplettera insatser med tilläggstjänster utöver de beviljade hemtjänsttimmarna, inom ramen för profilboende.

För en bättre kontinuitet inom hemtjänsten vill Moderaterna att en utredning tillsätts om hur en kontinuitetsbonus till avdelningar som levererar en hög kontinuitet kan införas. Det är också viktigt

att erbjuda nyttoparkeringstillstånd för hemtjänstpersonal. För att stärka kompetens och kvalitet i vård och omsorg för personer med demens och deras anhöriga ska ett pilotprojekt inledas i en stadsdelsnämnd där medarbetarna erbjuds certifiering enligt Silviahemmets utbildningscertifiering.

För att äldre ska kunna bo kvar hemma så länge som de själva önskar ska äldrenämnden ges i uppdrag att eftersträva och genomföra praktiska lösningar som möjliggör kvarboende i det egna hemmet även vid hög ålder. Ett exempel på en sådan praktisk lösning är installation av hiss utanpå trevåningsfastigheter. I Stockholm finns ett stort antal trevåningsfastigheter som i dag saknar hiss och som gör det svårt för äldre att kunna bo kvar. Moderaterna föreslår vidare att en certifiering för livslångt boende i staden införs.

Projektet ungdomsbesök syftar till att dels erbjuda äldre personer på vård- och omsorgsboenden ett större utbud av meningsfulla aktiviteter. Finansieringen behöver öka, och projektet bör fortgå och utvecklas. Efter deltagande i programmet ska unga erbjudas ett utbildningspaket för att erhålla information om vilka möjligheter som finns att vidareutbilda sig inom vård och omsorg.

Moderaterna vill att staden ska erbjuda läkarstudenter praktikplatser på äldreboenden inom ramen för deras läkarutbildning. Dels behöver den geriatriska kompetensen i omsorgen stärkas, dels är detta ett sätt för staden att bidra till att öka intresset för geriatrik inom äldreomsorgen. Erfarenhet visar att läkarstudenter som får praktisera inom geriatrik ofta väljer att stanna inom området även senare i sin karriär.

Moderaterna föreslår att äldrenämnden ska samordna information och utbildning till anhöriga som vårdar närstående, inklusive att utreda införandet av ett webbaserat anhörigstöd, där anhöriga till äldre, någon som är långvarigt sjuk, eller som har en funktionsnedsättning, kan ta del av nyheter inom anhörigstöd, kan kommunicera med personal, ställa frågor till olika specialister och skriva medicinlistor.

Moderaterna vill se över möjligheterna att inrätta ett generationsboende vid Spångadalen i västra Stockholm. Generationsboende innebär att en förskoleverksamhet bedrivs i samma byggnad som ett vård- och omsorgsboende, där verksamheterna delar på gemensam yta som möjliggör för frivilliga aktiviteter.

Möjligheterna till gemensamma byggnader för trygghetsboende och vård- och omsorgsboende bör också utredas. Vård- och omsorgsboenden kan med fördel drivas i anslutning till andra verksamheter. Det skulle underlätta för en naturlig vårdkedja där de äldre på enkelt sätt kan flytta om vårdbehovet skulle förändras.

Stockholm äldreomsorg ska vara tillgänglig med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål. Verksamheterna ska präglas av ordning och reda och yttersta fokus på att äldre ska få vård efter behov. Det egna inflytandet över insatser och valmöjligheter ska stärkas samtidigt som stadens byråkrati och detaljstyrning ska minska. Omsorgens medarbetare ska ges möjligheter till kompetensutveckling och goda villkor.

I övrigt hänvisar vi till Moderaternas budgetreservation.”

Reservation från (L):

Tjänstgörande ersättaren Johan Hjelm (L) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag till beslut enligt följande:

”Vi Liberalerna yrkar att äldrenämnden beslutar

- att avslå förvaltningens förslag till beslut
- att uppdra åt förvaltningen att återkomma med nytt förslag i enlighet med vad som nedan anförs
- att anföra följande.

I Liberalernas Stockholm är vi individer hela livet. Även när vi behöver stöd och hjälp från andra har vi rätt till respekt för våra behov, våra livsval och våra intressen. Stockholm ska vara en trygg stad att åldras i. Äldreomsorgen ska präglas av personligt inflytande, trygghet och respekt.

Rätt till äldreboende

Ingen ska behöva vara rädd för att inte få flytta till ett bra boende när man blir äldre. Därför vill vi att alla som är över 85 år och som så vill ska få flytta till servicehus eller vård- och omsorgsboende. Äldre med ett omfattande behov av hemtjänst bör också ges rätt att flytta till vård- och omsorgsboende om detta inte innebär någon extra kostnad för stadsdelsnämnderna.

De allra flesta äldre vill bo kvar i sin bostad så länge de känner sig trygga i hemmet. Den enskilde som så önskar ska kunna bo kvar i sin bostad eller äldreboende till livets slut utan att behöva flytta, även om behoven av vård och omsorg ökar.

Många är rädda för att bli ensamma och isolerade när de blir äldre. När vi blir gamla förändras våra behov på sätt som vi inte tidigare har kunnat förutse. Även om många stockholmare vill bo kvar hemma måste det finnas en mångfald av boendeformer för att hantera förändrade önskemål och behov. Vi vet att sociala kontakter och att kunna få flytta till ett tryggt boende i tid är viktigt för ett bra åldrande. Alla ska ha möjlighet att bo kvar i sin bostad, men för dem som inte vill eller kan ska det finnas bra alternativ.

Därför vill vi att alla ska ha möjlighet att få komma till ett tryggt och anpassat boende när man vill och behöver, och få stöd och hjälp i hemmet. Kvarboende ska vara en rättighet, inte ett tvång.

Den rödgrönrosa majoriteten har lovat att alla äldre över 85 ska få trygga boenden. Resultatet är dock nedslående. Äldreboenden, såväl servicehus som vård- och omsorgsboenden, har lagts ner. Andelen sökande som får avslag på boende har ökat.

Istället för att ge äldre plats på servicehus har majoriteten valt att inrätta så kallade aktivitetscenter vid senior- och trygghetsboenden. Vi tycker att det är bra om äldre får större möjlighet att delta i aktiviteter, och det är viktigt att aktivitetscentren är öppna året runt. Vi ser dock inte i dagsläget att seniorboendena är ett fullgott alternativ för servicehusen. Därför måste servicehusen vara kvar.

När staden bygger ut vård- och omsorgsboenden är det viktigt med profilerade boenden för att möta särskilda behov. Ett sådant är boenden profilerade inom palliativ vård i livets slutskede. Det måste finnas bra boendialternativ med särskild kompetens för att ta emot personer som befinner sig i livets slutskede men som inte bedöms behöva vård inom landstinget, i synnerhet i samband med utskrivning.

Fördjupad valfrihet

I Liberalernas Stockholm är det alltid den enskilde medborgaren som bestämmer över sitt liv, inte politikerna. Äldre ska ha samma

rätt till självbestämmande och egenmakt som yngre. Därför försvarar Liberalerna valfrihet inom äldreomsorgen.

Genom att bryta de tidigare offentliga monopolen har de anställda fått möjlighet att starta företag och förverkliga nyskapande idéer om hur verksamheten ska bedrivas. I huvudsak är det företagsamma kvinnor som utifrån sina tidigare anställningar i kommuner och landsting och erfarenheter startat nya företag inom välfärden.

Nu hotas den positiva utvecklingen inom vårdföretagandet av ett näringsförbud från den rödgröna regeringen. Regeringens särskilda utredare, Ilmar Reepalu, har meddelat sina stoppultimaturn och vinstförbud som redan nu skapar osäkerhet i en hel bransch. Blotta hotet från regeringen gör det svårt för den som söker finansiering hos banker för att investera i sin verksamhet.

I Stockholm slår regeringens hot särskilt hårt. Här finns många välfungerande verksamheter. Skulle Valfärdsutredningens förslag bli verklighet skulle 13 000 äldre stockholmare, nära hälften av alla som får äldreomsorg i staden, sannolikt behöva byta en utförare som de själva har valt. Staden skulle med kort varsel behöva agera för att ta över boenden och tillhandahålla hemtjänst när privata utförare slås ut. Äldrenämnden måste ha en beredskap för att hantera en situation där många privata verksamheter inte ser förutsättningar att fortsätta verka.

Liberalerna försvarar äldres rätt att välja. Vi vill utveckla valfriheten, inte avveckla den. Lagen om valfrihetssystem (LOV) är en förutsättning för fungerande valfrihet och lika villkor för mindre aktörer, och ska finnas kvar. Kvalitet ska vara ledstjärnan för verksamheten och inte sättas i motsatsförhållande till ett eventuellt vinstuttag. Majoritetens ideologiskt motiverade återkommunaliseringar av välfungerande upphandlad verksamhet ska avbrytas. Det är positivt att man nu inför ett valfrihetssystem för servicehus, vilket vi har krävt.

Stockholms stad ska verka gentemot Storsthlm för att förenkla möjligheten för äldre att ansöka om äldreboende i andra kommuner. Även andra verksamheter, såsom dagverksamheter för yngre dementa och kulturverksamheter, ska vara tillgängliga över kommungränserna på samma sätt.

Nämnden ska följa upp vilka effekter som de skärpta kraven inom hemtjänsten får för privata utförare. Om resultatet blir att välfungerande och populära utförare slås ut ska kraven ses över.

Verklig valfrihet förutsätter att äldre och deras anhöriga får tydlig information om vilka erbjudanden som står till buds utifrån deras behov. Övergången till ramtider inom hemtjänsten, där de äldre själva ska få välja hur den beviljade tiden ska användas, är bra, men ställer stora krav på flexibilitet hos den kommunala hemtjänsten för att möta de äldres önskemål. Äldrenämnden ska ta fram ett förslag på att alla äldre över en viss ålder som så önskar ska få ett minimiantal hemtjänststimmar varje månad.

Nämnden ska se till att äldre som är bosatta i andra kommuner och får insatser från staden under tillfällig vistelse här har tillgång till valfrihetssystemen på samma villkor som brukare som är bosatta här.

Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna genom Äldre direkt se till att information kring valfriheten finns att tillgå, både i digital form samt muntligen och i tryck. Äldre direkt ska få i uppdrag att lotsa äldre som vill välja eller byta utförare av vårdinsats så att möjligheten till valfrihet verkligen kommer den äldre till del. Information om alla Stockholms stadsdelsnämnders aktiviteter för äldre ska finnas lättillgängligt via Äldre direkt.

Ökat självbestämmande och trivsel i vardagen

Vi är alla individer även när vi blir äldre. Äldreomsorgen i Stockholm ska respektera att vi som individer har olika önskemål och behov.

Äldre ska erbjudas möjlighet att fylla i ”Dokumentet om mig själv”. Detta dokument ska ligga till grund för ett ”Leva livet-kontrakt” som alla äldre som får insatser från stadens äldreomsorg ska erbjudas att underteckna. Leva livet-kontraktet är ett åtagande från stadens sida att respektera de äldres intressen och livsval vid planering av aktiviteter, kulturutbud och liknande verksamhet.

Kultur är viktigt för att främja trivsel och livskvalitet, och bidrar till ett hälsosammare åldrande. Alla äldre som vill och kan ska få delta i sociala aktiviteter på sina vård- och omsorgsboenden.

Äldrenämnden ska verka för att alla stadsdelsnämnder erbjuder öppna mötesplatser och andra icke-biståndsbedömda verksamheter och aktiviteter året om, inklusive på storhelger och på sommaren.

Uppsökande verksamhet ska erbjudas personer över 80 år för att informera om vilka insatser och boendeformer staden erbjuder. Informationsmöten kan vara ett komplement till uppsökande verksamhet, men ersätter inte detta.

Möjlighet till utevistelser är en viktig del av en god livskvalitet. Det ska vara en naturlig del i omvårdnaden av de äldre och kunna ske året runt för den som så önskar. Den enskildes önskemål och behov ska alltid respekteras.

Det är viktigt att underlätta för frivilligorganisationernas utveckling, inte minst för att kunna bryta många äldre människors ensamhet. Staden ska öka insatserna för att informera de äldre om frivilligorganisationernas verksamhet.

Teknik kan aldrig ersätta det mänskliga mötet, men kan frigöra tid från rutinartade arbetsuppgifter till mer givande möten. Det är viktigt att ta till vara de nya möjligheter som teknikutvecklingen skapar. Äldre som har nattillsyn genom hemtjänsten ska själva få välja om de vill få tillsynen genom besök av personal i hemmet eller genom en kamera i sovrummet.

Bättre måltider

Undernäring bland äldre är ett utbrett samhällsproblem. Äldrenämnden och stadsdelsnämnderna ska fortsätta arbeta för att äldre får god och näringsriktig mat samt en lustfylld måltidsupplevelse. Äldre ska alltid kunna välja på flera olika måltider. Äldre som har hemtjänst ska alltid kunna välja om man vill ha matlåda eller få hjälp med att laga mat i det egna köket.

Servicehusens restauranger är viktiga mötesplatser, och ska därför värnas. Nämnden bör i samverkan med landstinget utreda förutsättningarna att köra servicebussar till servicehusen vid lunchtid för att underlätta för andra äldre att äta där.

För att göra måltiden till en mer social upplevelse för de äldre bör personal på äldreboenden få måltiden subventionerad mot att de äter tillsammans med de äldre.

Anhörigstöd

Om en anhörig drabbas av demenssjukdom är det mycket viktigt att få hjälp att förstå sjukdomen, dess förlopp, vilka nya krav som ställs på hur man bemöter personen och organiserar tillvaron för att den ska fungera samt att träffa andra anhöriga i samma situation. Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna återuppta det arbete med utbildning av anhöriga till dementa som majoriteten avbrutit.

Trygghet

Äldres utsatthet ska uppmärksammas och motverkas. Äldrenämnden ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, polisen och stadsdelsnämnderna fortsätta att samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och utsatthet. Äldrenämnden ska genomföra en kartläggning av förekomsten av våld i nära relation mot äldre. Kartläggningen bör omfatta våld som riktas såväl från närstående som från personal.

I övrigt hänvisar vi till Liberalernas reservation i kommunfullmäktige.”

Ersättaryttrande från (C):

Ersättaren Alfred Askeljung (C) tar upp att om han hade rösträtt hade han lämnat Centerpartiets reservation och anmäler följande yttrande:

”Verksamhetsplanen för år 2018 bygger på majoritetens budget. Hade jag haft rösträtt hade jag inte deltagit i beslutet utan hänvisar till Centerpartiets budgetreservation i fullmäktige.

Centerpartiet står för en närodlad politik där beslut ska fattas så nära människor som möjligt. Vi har en vision om ett Stockholm som är livfullt, öppet och grönt. En stad där företagsamhet frodas, människor upplever frihet och alla är välkomna. Staden ska erbjuda stockholmarna en generös och effektiv välfärd med stor valfrihet och mångfald bland utförarna. Det är särskilt viktigt för de äldre som är brukare av den omsorg, vård eller tjänster som kommunen tillhandahåller och finansierar.

Politikens uppgift måste vara att garantera kvalitet och se till att skattepengarna används på bästa sätt.

I övrigt hänvisas till Centerpartiets budgetförslag för kommunfullmäktige.”

§ 8 Fördelning av verksamhetsbidrag 2018 till ideella organisationer verksamma för äldre

Dnr 7.4-948/2017

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag och fördelar verksamhetsbidrag 2018 till ideella organisationer för äldre enligt följande:

1. Afrosvenskarna i Stockholm, org.nr. 802401-9898, beviljas 115 875 kr i verksamhetsbidrag och 59 919 kr i lokalbidrag för 2018.
2. Bosniska pensionärsföreningen Behar, org.nr. 082400-9287, beviljas 144 844 kr i verksamhetsbidrag och 131 184 kr i lokalbidrag för 2018.
3. Casa Chile, org.nr. 802402-5960, beviljas 184 347 kr i verksamhetsbidrag och 203 880 kr i lokalbidrag för 2018.
4. Seniorklubben Doina, org.nr. 802413-4416, beviljas 105 341 kr i verksamhetsbidrag och 32 400 kr i lokalbidrag för 2018.
5. Estniska pensionärsföreningen i Stockholm, org.nr. 802487-4664, beviljas 89 540 kr i verksamhetsbidrag för 2018.
6. Iranska pensionärs- och äldreföreningen i Stockholm, org.nr. 802411—5662, beviljas 247 551 kr i verksamhetsbidrag och 129 179 kr i lokalbidrag för 2018.
7. Grekiska KAPI föreningen, org.nr. 802017-7054, beviljas 126 409 kr i verksamhetsbidrag för 2018.
8. Kongo föreningen i Stockholm, org.nr. 802402-3882, beviljas 163 278 kr i verksamhetsbidrag och 72 000 kr i lokalbidrag för 2018.
9. Lettiska pensionärsföreningen, org.nr. 802406-5628, beviljas 123 776 kr i verksamhetsbidrag och 4 500 kr i lokalbidrag för 2018.